

Kelet- és Délkelet-Ázsia biztonságpolitikai kilátásai

Kína fejlődésének konzekvenciái a térségben

Nagy Marcell (az EuVI gyakornoka)

A jövő
megjósolásnak
leghatékonyabb
módja, ha
nekiállunk
megalkotni.

(Peter Drucker)

VII. évfolyam 1. szám

2015.
január 25.

TARTALOM

I. Ázsia térnyerése a globális viszonyok tekintetében.....2

II. A Kínai Népköztársaság kül- és biztonságpolitikai alapvetései.....3

III. Kína és Oroszország bilaterális kapcsolatai.....6

IV. Oroszország és Kína stratégiai ellentétei..... 11

V. India, mint Moszkva ellensúlya Kínával szemben.....12

VI. A Kelet-kínai-tenger államainak érdekellentétei.....13

VII. A Dél-kínai-tenger – „lyuk a kerítésen”.....14

VIII. Tajvan jövője.....18

Konklúzió.....19

Az eddig megjelent EuVI Elemzések listája, impresszum24-25

Bevezetés

Képzelnék magunk elé egy világtérképet! Európaiként számunkra teljesen magától értetődő, hogy középen fent találjuk az öreg kontinentst, amint a világ mértani középpontjából „letekint” a többi, általa kevésbé szerencsésnek tartott földrészre.

A térkép jobb szélén találjuk meg a Kínai Népköztársaságot, melyre a közvélemény még mindig, mint az olcsó, sok esetben hamisított termékek tárházaként - egy nyugati fejjel sokszor kevésbé megfejtett és értett berendezkedésre - tekint.

Vegyünk a kezünkbe azonban egy kínai világtérképet! Teljesen más megvilágításba helyezi a világpolitikai eseményeket, és mára egyértelműen jobban reflektál az aktuálpolitikára az európai-nál.

A térkép közepén a Csendes-óceán, melynek bal partján Kína és Oroszország, míg jobb partján az Egyesült Államok. Napjaink kül- és biztonságpolitikájában e három hatalom jelenti a legmeghatározóbb szereplőt. Ezen belül is figyelemreméltó a két kihívó, Peking

és Moszkva érdekszövetsége, mely több éve stabilnak mondható.

Eközben az óceán túlsó partján lévő Egyesült Államok tekintetében - az eddig megszokott „világ csendőre” szerepet illetően a kilencvenes évek vége óta, de a válság óta minden kétséget kizárólag - folyamatos csökkenés tapasztalható.

Elég csak Obama 2012-es választási beszédét meghallgatni. Stratégiájának központi eleme a csendes-óceáni régió, továbbá a Közel-Kelet viszonylag szűk térsége.

Ebben a helyzetben a komoly fejlődést magáénak tudható Kína évek óta egyre sikeresebben tudja képviselni érdekeit a világpolitika színpadán.

Ezzel párhuzamosan tapasztalhatjuk Japán pacifista szemléletének átgondolását, mellyel új korszak kezdődhet nemcsak a kínai-japán kapcsolatokban, de Dél-Korea és a szigetállam közötti kapcsolatokban is.

Ékes példája ennek a Dél-kínai-tengeren, továbbá a Szenkaku/Diaoyu-szigetek tekintetében zajló egyre élesebb viták, melyek újabb lökést adhatnak a tajvani kérdés rendezéséhez.

Az elkövetkezőkben Kína biztonságpolitikai alapvetéseit, céljait elemzem¹, majd a Moszkvával való taktikai szövetségét és stratégiai ellentéteit mutatom be.

Ezt követően a Kelet-kínai-tenger államainak érdekellentéteit állítom szembe egymással, különös tekintettel a Korea egyesítésében megfogalmazott álláspontokra, megoldási javaslatokra.

Az elemzés második felében a Dél-kínai tengeren zajló kínai terjeszkedés okát, mikéntjét, és következményeit ismertetem, a térség államainak Kínával szemben való válaszlépéseit és céljait.

Kitérek a kínai-indiai kapcsolatokra és India szerepére a kínai-országokban. Végül a tajvani kérdés kapcsán Tajpej stratégiájának és kilátásainak bemutatását követően a szárazföldi Kína attitűdjének, esetleges önellentmondásainak részletezésével foglalkozom.

I. Ázsia térnyerése a globális viszonyok tekintetében

A Távoll-Kelet kiemelkedő szerepet játszik teljes Ázsia fejlődésében. Ezen térség rendelkezik mára a világ legnagyobb munkaképes korú népességével, a világ egynegyedét kitevő vásárlóképes középosztályával, és a legnagyobb alacsony jövedelmű lakossággal.

Kiegészül továbbá több bizonytalan sorsú állammal, melyek geopolitikai jelentősége ugyanakkor globális erejű². A gazdasági növekedés ugyanakkor új stratégiai és biztonságpolitikai helyzetet eredményez az ázsiai országok között.

Ehhez párosulva rendkívül intenzív verseny zajlik az Egyesült Államok és Kína között, mely a régió számtalan aspektusában megfigyelhető, és ezen két hatalom kapcsolata meghatározó a térség összes nemzete számára. Mindez jelentősen megnehezíti a feszültségek

世界地图

WORLD MAP

¹ Kína világpolitikai törekvéseivel főként az afrikai és a dél-amerikai kontinensen az EuVI elemzések II./5 (2010.05.10) száma foglalkozott részletesebben (Türke András István elemzése) <http://varietas.visuart.eu/euviulemzesek> (a szerk.)

² SAHOO, Pravakar, NATARAJ, Geethanjali, DASH, Ranjun Kumar: Foreign Direct Investment in South Asia. New Delhi: Springer, 2014. 28-29. old.

eredményes csökkentését, illetve az államok egyéni politikájának kontinuitását a régióban való szereplésre, nem utolsó sorban pedig a Távol-Kelet hosszú távú megjelenését a világpolitikában.

A gazdasági növekedés előtérbe helyezése tekinthető az ázsiai és csendes-óceáni térség országai legmeghatározóbb sarokkövének. Az elmúlt évtizedekben zajló erőfeszítések következtében mára globális befolyásuk megnövekedett, valamint a világpolitika egyensúly is kelet felé tolódott.

A Nemzetközi Valutaalap szerint 2011-ben az ázsiai és csendes-óceáni térség már közel egyharmadát tette ki a világ bruttó GDP-termelésének, mely növekedés a következő években tovább folytatódhat, így a világpolitika súlyának keletre tolódása elmélet valósággá válhat.

Az infrastruktúra fejlődése, az ipari termelés erősödése, a csökkenő munkanélküliség, a gazdasági növekedést előirányzó intézkedések, nem utolsó sorban pedig a kutatás-fejlesztés és a különböző intellektuális ágazatok bővülése jól mutatják Ázsia évszázadának kibontakozását.

A régió biztonságának és békés prosperitásának legfontosabb szempontja a Kínai Népköztársaság, melynek földrajzi fekvése, területének nagysága, népességszáma, gazdasági mutatói, valamint hadereje biztosítják geopolitikailag kiemelkedő szerepét³.

II. A Kínai Népköztársaság kül- és biztonságpolitikai alapvetései

Kínát a jelenlegi nemzetközi hierarchiában közvetlenül az Egyesült Államok mögé helyezi egyrészt rendkívül figyelemreméltó gazdasági növekedése: Bruttó GDP értékét tekintve 2011 tavaszán lehagyta Japánt és a világon második lett, míg előreláthatóan 2028-ra a jelenleg első USA-t is maga mögé utasítja.

Másrészt az a képessége, hogy hideg fejjel végiggondolt és nemzeti érdektől vezérelt politikai döntéseket tud hozni.

Ráadásul Kína katonai potenciálja fokozatosan növekszik, mentes az országot gyengítő külső kötelezettségvállalásoktól, és az egész világon előnyre válhat az a várakozás, hogy hamarosan « kikezdheti » Amerika világelsőségét.

Mi sem bizonyítja jobban Kína növekvő önbizalmát, minthogy az állami ellenőrzés alatt álló média gyakran utal arra a világszerte elterjedt vélekedésre, hogy Kína az Egyesült Államok ellenfele a globális elsőbbségért vívott versenyben. Gazdasági potenciáljának folyamatos növekedése (például mára a világ legnagyobb valutatartalékával rendelkezik, ennek döntő része amerikai dollár, továbbá igyekszik a renminbit⁴ világvalutává tenni)⁵ és külpolitikai álláspontjának egyre nagyobb súlya határozott pragmatizmussal párosul.

Ennek ellenére azonban számos megoldatlan belső feszültségforrással rendelkeznek: a vidék és a város közti egyenlőtlenségek, továbbá a politikai hatalom elleni potenciális elégedetlenség⁶. Ha a távol-keleti ország kül- és biztonságpolitikáját akarjuk jellemezni, pár adattal tisztában kell lenni. Kína stratégiailag

³ LAI, David: Asia-Pacific: A Strategic Assessment. Carlisle: U.S. Army War College Press, 2013. 16-17. old.

⁴ Kína hivatalos valutája a renminbi, melynek egysége a jüan.

⁵ TELLIS, Ashley J.: Balancing Without Containment. Forrás: http://carnegieendowment.org/files/balancing_without_containment.pdf (Hozzáférés: 2014. március 10.)

⁶ BRZEZIŃSKI, Zbigniew: Stratégiai vízió. Budapest: Antall József Tudásközpont, 2013, 43. old.

igen sebezhető: a terület körülbelül 10%-án (tenger- és folyópartok) él a lakosság 90%-a. A keleti területek (Tibet, Hszincsiang) igen gyéren lakottak.

Bár közhelynek számít, hogy a világ legnépesebb országa 1 366 millió lakosával (2014)⁷, ám fontos kiemelni, hogy míg a KNK megalakulásának első évtizedeiben a népesség duplájára nőtt, addig az utóbbi húsz évben folyamatos csökkenő tendenciát mutat a növekedés üteme, mely jelenleg 5% körül van.

Ezen eredmény természetesen az állampárt születésszabályozási politikájának köszönhető, mely alapján 15-20 éven belül megkezdődhet a népesség zsugorodása. Kína napjainkban is a legnagyobb számú (123 millió, a lakosság 9 százaléka⁸) 65 év feletttel rendelkezik⁹.

Külpolitikáját alapvetően határozza meg azon adottsága, amelyet Lucian Pye fogalmazott meg az 1990-es évek elején, mely szerint Kína egy olyan civilizáció, mely nemzetállami keretekben jelenik meg¹⁰. Belső integritását állami szinten megkérdőjelezni nem engedi, tehát Tibet és Hszincsiang Kína része.

Ezen két terület igen kényes témának számít, mivel a nemzetközi közösség számára az emberi jogok részleges hiánya e két területen a legszembeötlőbb. Tibeti fennhatóságát igen sajátosan juttatja érvényre: hogy megtörje a mindenkori

Dalai Láma szakrális hatalmát, annak reinkarnációját állami beleegyezéshez kötötte, így a következő vallási vezető kinevezése már Kína privilégiuma lehet¹¹. Azonban az igazi indok Tibet birtoklása mögött nem más, mint a tény, hogy a kínai édesvízkészlet 30%-a Tibet alatt fekszik¹². Ettől kezdve bármilyen Kínával folytatott dialógus Tibet önállóságáról realitását veszti.

A tajvani kérdés jóval bizonytalanabb. Peking határozott álláspontja, hogy Tajvannal egyesülni fog, csak az időpont kérdéses számára. Ennek ellenére a KNK-nak az elmúlt években fel kellett ismernie, hogy nyers erőszakkal nem lesz képes elérni célját, így változtatnia kellett megközelítésén.

Ekképp egyre növekvő hangsúlyt fektet az ún. „*soft power*” alkalmazására. Ezáltal a katonai elrettentést igyekeznek kombinálni a két terület közötti gazdasági kapcsolatok erősítésével. Célja, hogy aláássa Tajpej függetlenség párti erőinek törekvéseit és meggyőzze a lakosság többségét, az újraegyesülés elkerülhetlenségéről¹³.

Tajvan birtoklása több szempontból is döntő lehet Peking számára. Túl a presztízsen, a gazdasági vagy katonai potenciálon, végre tényleges kijutást nyerhet a Csendes-óceánra, azaz megtör-

⁷ Kínai állami statisztikai hivatal felmérése. <http://data.stats.gov.cn/> (Hozzáférés: 2014. október 18.)

⁸ HUANG, Yanzhong: Population Aging in China: A Mixed Blessing. In: The Diplomat (2013) <http://thediplomat.com/2013/11/population-aging-in-china-a-mixed-blessing/> (Hozzáférés: 2014. október 11.)

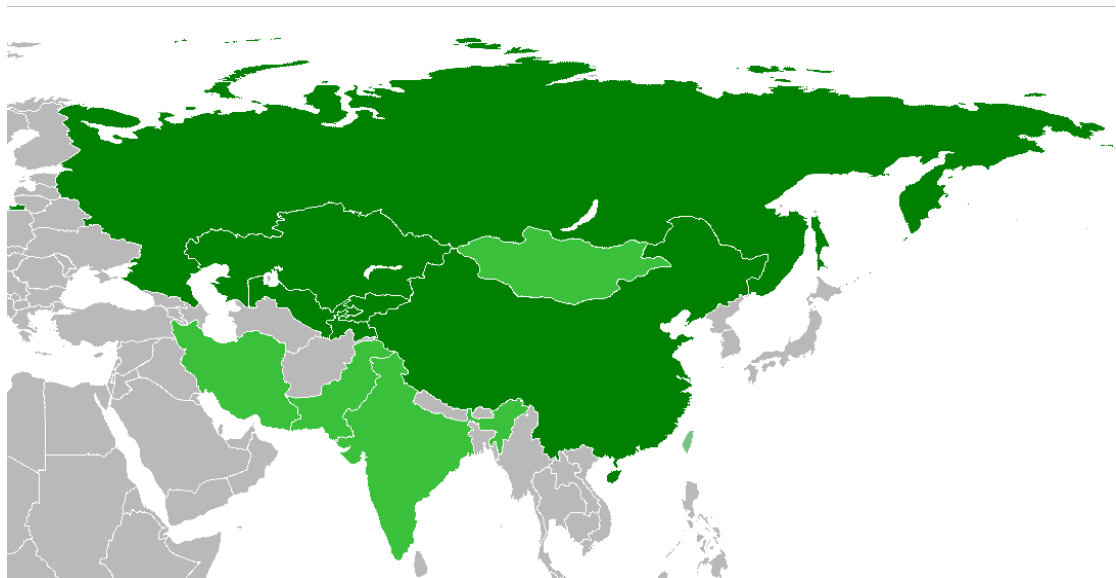
⁹ UN World Population Prospects, the 2012 Revision. Forrás: <http://esa.un.org/wpp/Excel-Data/population.htm> (Hozzáférés: 2013. december 27.)

¹⁰ PYE, Lucian: Social Science Theories in Search of Chinese Realities. In: China Quarterly 132 (1992), 1162. old.

¹¹ GRAHAM, Nick: China Bans Reincarnation Without Government Permission. In: The Huffington Post (2007) http://www.huffingtonpost.com/2007/08/22/china-bans-reincarnation-_n_61444.html (Hozzáférés: 2014. január 27.)

¹² BUCKLES, Michael: Tibet. Connecticut: The Globe Pequot Press Inc., 2012, 17.

¹³ PETERSON, A.: Dangerous Games across the Taiwan Strait. Washington: The Washington Quarterly, 27/2. szám, 2004, 23-41. old.

heti az Egyesült Államok és Japán Kínát elszigetelő politikáját.

Jelenleg az Obama-adminisztráció alatt is folytatódó USA-politika sikeresen tartja bekerítve Kínát Indiától Vietnámon, a Fülöp-szigeteken, Tajvanon, Japánon és Dél-Koreán keresztül. Elzárja Pekinget a nyílt tengertől, továbbá gazdasági, valamint katonai bi- és multilaterális szerződések révén igyekszik visszafogni a kínai gazdasági és világpolitikai térnyerést¹⁴.

Kína kísérletei a „kordon¹⁵” áttörésére a Dél-kínai-tengeren a leglátványosabbak. Több tucat szigetsorozat (Spartly, Paracel, stb.) hovatartozása kérdéses a térségben, melyekre egyaránt legalább három fél pályázik. Legfőbb indokot rá a halászati jog, valamint a szigetek alatti kőolaj- és földgáztartalékok jelentenek, ám kivételt képez Kína, amely ezeken felül haditengerészeti bázist is telepítene a szigetekre¹⁶.

Kína 2009 óta folyamatosan növeli jelenlétét a régióban, már nemcsak katonai, de civil tevékenység által is,

mellyel célja a terület egyelőre *de facto* megszerzése¹⁷. Washington „bekerítési” politikája ezen felül is több ponton meginogni látszik.

Egyrészt a távol-keleti államokat jórészt csak a Kínával szemben táplált félelmek tartják egy táborban, történelmileg ugyanúgy hatnak az egymással szembeni ellenérzések, melyek ellehetetlenítik a hatékony összefogást.

Ezt a pekingi vezetés is pontosan tudja. Az utóbbi időkben elindított „*soft power*” politikájának köszönhetően gazdasági és kereskedelmi kapcsolatainak volumene folyamatosan növekszik szomszédaival. Ezáltal teszi érdekeltté a környező államokat a kétoldalú kapcsolatok elmélyítésében¹⁸.

¹⁴ BREWSTER, David: The Australia–India Security Declaration: The Quadrilateral Redux?

Forrás: <http://www.securitychallenges.org.au/ArticlePDFs/vol6no1Brewster.pdf> (Hozzáférés: 2014. február 26.)

¹⁵ Az Egyesült Államok az egykori SZU-t az anakonda-gyűrűvel hasonló politika mentén próbálta meg elszigetelni (a szerk.)

¹⁶ CHANG, Felix K.: China’s Naval Rise and the South China Sea: An Operational Assessment. Forrás: <http://www.fpri.org/docs/alt/ChinasNavalRise.pdf> (Hozzáférés: 2014. március 2.)

¹⁷ THUY, Trang Truong: Territorial Issues in Asia. Forrás: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/projekt_papiere/BCAS2013_Tran_Truong_Thuy.pdf (Hozzáférés: 2014. január 29.)

¹⁸ HILPERT, Hans Günther: China’s Trade Policy. Forrás: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2014_RP01_hlp.pdf (Hozzáférés: 2014. január 29.)

III. Kína és Oroszország bilaterális kapcsolatai

Az orosz-kínai kapcsolatokra az elmúlt másfél évtizedben alapvetően a folyamatos erősödés jellemző. E tekintetben nem volt törés a Jelcin és a Putyin korszak között: a Borisz Jelcin idején megkötött hangzatos, de tartalmában még szegényes stratégiai partnerség Vlagyimir Putyin elnöksége alatt kapott kellő „mélységet”, és további közeledést hozott.

A hidegháború után, valamint az oroszországi átalakulási folyamat beköszöntével új korszak kezdődött a két ország közös történelmében. Ezt Mihail Gorbacsov 1989-es pekingi látogatása készítette elő. A politikai kapcsolatok fejlődésnek indultak, több kereskedelmi megállapodást írtak alá, a kilencvenes évek kezdete közelebb hozta egymáshoz a két országot. A konszolidáció a kölcsönös tőkeáramlás kiépüléséhez is alapot teremtett.

Mégis, a legjelentősebb változás a kapcsolatrendszer jellegében mutatkozott: utat nyert a pragmatista megközelítés, szemben a korábbi időszakok ideológiai és nemzetközi stratégiai összeütközéseivel. 1996-tól éves gyakorisággal került sor kormányfői találkozókra, melyeket több tucat bizottság és munkacsoport együttműködése egészített ki¹⁹.

Ebben az évben jött létre a Sanghaji Egyezmény, Oroszország, Kína, Kazahsztán, Kirgizisztán és Tádzsikisztán részvételével. A szerződés célja Oroszor-

szág, Kína, valamint a közép-ázsiai köztársaságok közös határainak demilitarizálása volt. Ennek eredményeképp 1997-ben a korábbi Szovjetunió és Kína határát fegyvermentesítették²⁰.

A) A Sanghaji Együttműködési Szervezet

A kínai-orosz összefogás által dominált Sanghaji Együttműködési Szervezetre az Egyesült Államok világpolitikai vezető szerepének potenciális kihívójaként tekintenek. A Sanghaji Egyezmény aláírói - Üzbegisztánnal kiegészülve - 2001-ben alakították meg az SCO-t, melynek alapelveit, intézményrendszerét és céljait 2002-ben fogalmazták meg egy chartában Szentpéterváron.

A legfontosabb célok között szerepelt a jószomszédosági viszony és a bizalom erősítése a tagállamok között, a régió békéjének és biztonságának előmozdításaért való közös együttműködés, a szélsőségek és terrorizmus elleni fellépés, kereskedelmi és gazdasági kapcsolataik elmélyítése, valamint a térség nemzetközi gazdaságba való együttesen koordinált bevezetése²¹.

Az SCO Egyesült Államok elleni irányultságát jól mutatja, hogy már 2005-től kezdve igen komoly erőfeszítéseket tett annak közép-ázsiai katonai jelenlétének felszámolására, valamint gyengítésére. Ezek végül elérték az üzbegisztáni Karsi-Hanabad, valamint a kirgizisztáni Manaszi amerikai légi támaszpontok működésének erőteljes korlátozását²².

¹⁹ LUDVIG, Zsuzsa: Oroszország és Kína: a partnerség határai. Forrás: <http://fakproject.hu/docs/Muhelytanulmany%20Kina-Oroszország.pdf> (Hozzáférés: 2014. január 30.)

²⁰ DOBOLYI, Alexandra: Egy új világpolitikai igazodási pont: a Sanghaji Együttműködési Szervezete. Forrás: http://www.dobolyi.hu/userfiles/image/sanghaji_egyuttmukodesi_szervezet.pdf (Hozzáférés: 2014. február 1.)

²¹ A Szentpétervári Charta. <http://www.scosummit2013.org/en/documents/hartiya-shanhayskoy-organizatsii-sotrudnichestva/> (Hozzáférés: 2014. január 4.)

²² HORVÁTH, Csaba: Variációk a Sanghaji Együttműködési Szervezet lehetséges világpolitikai szerepére. Forrás: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/horvath_csaba-variaciok.pdf (Hozzáférés: 2013. december 2.)

Az együttes fellépés jelentőségét különösen két történelmi vonatkozás teszi értékesé a térségben. Először is, hogy Oroszország a közép-ázsiai tagországok esetében a néhai Szovjetunió kereteihez tartozó államokkal is keres és talál újfajta szövetséget²³.

Másodsorban pedig Oroszország cselekvő együttműködése azzal a Kínával, mellyel három-négy évtizeddel korábban még háborúval fenyegető viszonyban volt a most demilitarizált határai mentén. Jó példa erre Kína 1975-ös alkotmánya, mely még egyértelműen a fegyveres erők feladataként jelölte meg a „szociál-imperializmus” elleni harcot, mely kevésbé burkolt utalás volt a Szovjetunióra²⁴.

A 2000-es évek második felében már a NATO lehetséges ellensúlyaként igyekezett feltüntetni magát a szervezet, azonban ekkor a kínai-orosz együttműködésben is töréspont következett be. A 2008-as grúz-orosz háború idején Oroszország azt várta, hogy Kína kiáll mellette a NATO-val szemben, ám Peking tartva magát óvatos külpolitikai véleményformálási attitűdjéhez, erre nem volt hajlandó.

Sőt, utóbbi azt nehezményezte, hogy Moszkva előzetes egyeztetés nélkül vállalt ilyen biztonságpolitikai kockázatot, majd utólag elvárta volna a kínai támogatást. Ezen incidens megmutatta az SCO korlátait: Oroszország nem hajlandó külpolitikáját Kína érdekeihez igazítani, míg utóbbi nem óhajtja az orosz külpolitikát feltétel nélkül támogatni.

Míg a Sanghaji Együttműködési Szervezet eddig alkalmas volt arra, hogy Kína és Oroszország közös erővel visszaszorítsa az Egyesült Államoknak a közép-ázsiai térség feletti befolyását, addig e terület Moszkvától való egyoldalú függését is jelentősen lazította. Előrevetítve egy olyan, Kína és Oroszország közti lavírozás lehetőségét, ahogyan az ASEAN tagállamok nagy része teszi az Egyesült Államok és Kína között.

Mindezen töréspontokon felül, a megfigyelői státuszú országokkal együtt tíz tagállamot magába foglaló szervezet az ázsiai térség legnagyobb gazdasági, katonai, politikai és kulturális együttműködési társulása. A 2014 szeptemberi állam- és kormányfői találkozón már komolyan felmerült a szervezet bővülése, melyre még nem került sor a 2001-es megalakulás óta.

Amint a tádzsikisztáni konferencián bejelentették, a jövő évi találkozón már teljes jogú tagként vehet részt India, Pakisztán, Mongólia és Irán is.²⁵ Külön érdekesség, hogy míg India belépését eddig jobbra csak Moszkva szorgalmazta²⁶, addig az elmúlt évben már Kína is támogatta azt. Az SCO által képviselt erő ma világpolitikai léptékű, és jelentősége várhatóan az elkövetkező években is szignifikánsan fog növekedni²⁷.

B) A gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok területei

Ha a két ország bilaterális kapcsolatait vizsgáljuk, elsőként a gazdasági kapcsolatokra kell kitérni, ugyanis ezek mondhatóak a legfejlettebbnek. Ezen belül

²³ v.ö. az STO-nak a CSTO-val (Collective Security Treaty Organisation) kötött 2007-es megállapodását (a szerk.)

²⁴ Kína 1975-ös alkotmányának I. fejezetének 15. cikkelye. Forrás: <http://www.e-chaupak.net/database/chicon/1975/1975e.htm#b> (Hozzáférés: 2013. november 4.);

LUDVIG: Oroszország és Kína: a partnerség határai.

²⁵ TIEZZI, Shannon: The New, Improved Shanghai Cooperation Organization. The Diplomat. 2014. szeptember 13. (Hozzáférés: 2014. november 6.)

²⁶ Célja Kína szervezetben belüli súlyának mérséklése volt.

²⁷ HORVÁTH: id. mű.

speciális szerep jut a nagy infrastruktúrális és energetikai projekteknek.

„Úgy gondoljuk, 10-15 éven belül az orosz olajexport 30%-a ázsiai országokba fog érkezni” – hangsúlyozta Vlagyimir Putyin orosz elnök 2006-ban.

Ugyanezen év márciusában Zhang Guobao, a kínai Fejlesztési- és Reformbizottság alelnöke a következőt nyilatkozta: „Egyik pillanatban Moszkva azt állítja döntött, a következőben pedig az ellentétét. A mai napig nincs végleges információ. Ez sajnálatos... Jelenleg a kínai-orosz gázvezetékek kérdésében egy lépést teszünk előre, kettőt hátra. Az orosz álláspont úgy változik, mint az időjárás²⁸.”

Mint látható, Peking kevesli a Kínába érkező orosz energiahordozók nagyságát. Ehhez azonban meg kell vizsgálni a kínaiak helyzetét a szén- és olajkészletek tekintetében. Az ország elenyésző készletekkel rendelkezik, ezért a modernizáció fenntartásához importra kényszerül. Mindez pedig a Kommunista Párt államhatalmának megtartását könnyíti meg.

Tehát amíg Oroszország továbbra is energiahordozói exportjára fog támaszkodni az elkövetkező években, addig Kína állandó felvevőpiacot fog jelenteni, különösen az olaj tekintetében²⁹.

Bár mindkét fél számára elsőrangú az energia, a nagy különbség, hogy míg ez az orosz geopolitikai ambíciók legfőbb kelléke, addig Pekingnek elsődleges „hajtóanyaga” a még magabiztosabb világpolitikai szerephez.

Ezt jól mutatja, hogy gyakorlatilag nincs a világon olyan hely (Közel-Kelet, Délkelet-Ázsia, Kelet-Afrika, Latin-Amerika), ahol Kína ne keresné a lehetőségeket energiaigényei kielégítésére³⁰.

A részlegesen már beindított nagyszabású olajvezeték-építési terveken (pl. *Szila Szibiri - Szibéria Ereje*) túl mára előtérbe került az oroszországi szénhidrogén-kitermelésbe történő kínai befektetések lehetősége is. Ezzel csak az a probléma, hogy a kínai vállalatok nem tudnak olyan - Oroszországnak rendkívül fontos - fejlett technológiával hozzájárulni a kitermeléshez, mint például Németország.

Annak ellenére, hogy Kína 2000 előtt még nem szerepelt az oroszországi kőolaj-felvásárló országok listáján, 2006-ra közel 5%-os részarányával már az ötödik helyen állt. Az általános külkereskedelmi forgalmi adatok is jól érzékeltetik a gazdasági szálak erősödését: 1993 és 2006 között a Kínába irányuló teljes orosz export és az innen érkező import több mint megötszöröződött.

Elképzelhető, hogy 2020-ra a két ország közötti áruforgalom éves értéke a jövőben eléri a kitűzött 100 milliárd dollárt³¹. Ezzel párhuzamosan komoly kutatások folynak a Kínában található nagyméretű palagázmezők minél gazdaságosabb kiaknázására. Az ország legnagyobb olaj- és gázcégei már azt tervezik, hogy körülbelül 40%-kal fogják növelni a palagáz kitermelésének éves mértékét.

Csak az állami *China Petroleum & Chemical Corp.* 2015-ig 3,5 milliárd

²⁸ BOBO, Lo: *Axis of Convenience: Moscow, Beijing and the new geopolitics*. Washington: Brookings Institution Press, 2008, 132.

²⁹ ZHA Daojiong: “China’s Energy Security and Its International Relations” In: *China and Eurasia Forum* 3 (2005): 42.

³⁰ BOBO: id. mű. 133.

³¹ LUDVIG, Zsuzsa: *Orosz-kínai kapcsolatok*. Forrás: http://www.chinanetwork.hu/portal/downloads/Kina-Oroszország_vazlat_Ludvig.doc (Hozzáférés: 2014. március 31.)

köbméter palagáz kitermelését tervezi, míg a *PetroChina* 2,5 milliót. Összesen 15 milliárd köbméter palagáz kitermelését irányozták elő 2017-re, mellyel - legalábbis elvileg - három év múlva Kína saját forrásból ugyanannyi gázt tud biztosítani, mint amennyit Oroszországból kap³².

C) A fegyverkezési és hadászati kapcsolatok területei

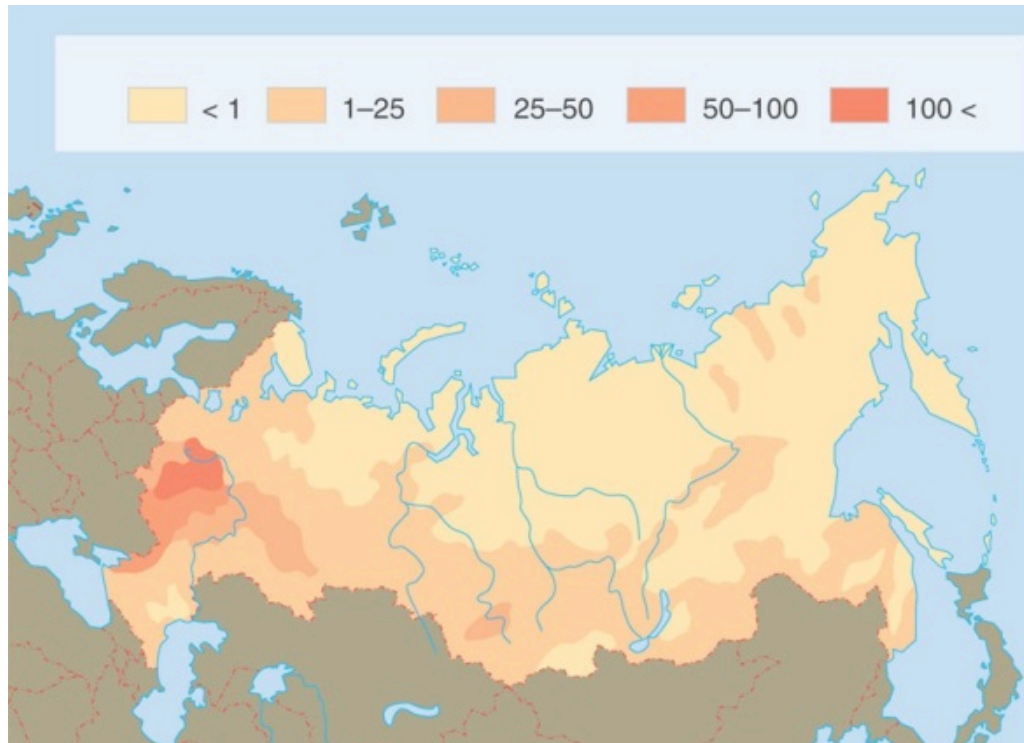
A 2000-es évek közepéig a katonai kapcsolatok a két állam között többekévvé speciális megállapodások és szerződések keretében mutatkoztak meg, melyeket nem lehetett egy nagyobb politikai stratégia részének tekinteni.

Mindez Kína részről a számára fejlett fegyverzet és technológiák meglehetősen kedvező áron való megvásárlását jelentette, míg Moszkva kétségbeesetten próbált eladni bármit, amivel életben tudta tartani hadiiparát, és megtarthatta fő

szakértőit, fejlesztőit. Az 1990-es években Oroszország részesedése a teljes kínai fegyverimportban elérte a 98%-ot³³. Peking az első években a haditengerészet részére vásárolt fegyvereket, leginkább befejezetlen szovjet tengeralattjárókat és hadihajókat. Így került 1999-ben kínai kézre a *Sovremenny* romboló, majd később Kilo-osztályú tengeralattjárók.

A légierő fejlesztése szintén fontos terület volt: 1992-ben 26 darab Su-27-es vadászgépet vásárolt Peking az oroszoktól, később különböző szállítóhelikopterek és repülőgépek vásárlása következett³⁴. Az ezredfordulón Moszkva már inkább elektronikai, radar és hajtómű berendezéseket, légvédelmi fegyvereket adott el Kínának³⁵.

Putyin hatalomra kerülésével azonban a két ország katonai kapcsolatai is új szakaszba léptek. A fordulópontot 2001. július 16-a jelentette, amikor a Sanghaji Együttműködési Szervezet létrejöttével

³² NAGY, L. Gábor: Ismét fájhat Putyin feje. Napi Gazdaság. 2014. szeptember 17. Forrás: <http://www.napigazdasag.hu/cikk/23106/> (Hozzáférés: 2014. november 9.)

³³ JAKOBSON, Linda, HOLTOM, Paul, KNOX, Dean, PENG, Jingchao: China's Energy and Security Relations With Russia. In: SIPRI Policy Papers, No.29. (2011. október), 14. old.

³⁴ Pl.: Kamov Ka-27, Mi-17 helikopterek, valamint Il-76M/Candid-B teherszállítógépek.

³⁵ KRAJCSÍR, Lukács: A kínai-orosz kooperáció a XXI. század elején. Veszprém: Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány, 2014, 54-55. old.

megnyílt az ajtó a széleskörű együttműködés felé, megindult a fegyver- és technológiaexport Kína felé, továbbá tisztázták a régóta viták tárgyát képező orosz-kínai határszakasz pontos vonalát³⁶.

2006-ban érte el a csúcspontot az orosz fegyverexport Kínába, mikor annak értéke elérte a 3,8 milliárd dollárt. 2007-től kezdve azonban lassú csökkenésbe kezdett a fegyverexport nagysága, melynek fő okozói a szállítás során fellépő problémák voltak. Peking például szándékosan késleltette a kifizetést, és gyakran inkább késztermékekben, mintsem pénzben törlesztett.

Másodszor Oroszország kizárólag hagyományos fegyvereket adott el Kínának, a legújabb csúcstechnológia átadásától elzárkózott. Ezzel szemben Kína többször nehezményezte, hogy Kína szomszédos államainak Moszkva több ízben is áron alul adott el fejlett hadi-

eszközöket – legtöbbször Indiának. Végezetül a fő indok, hogy Kína már nemcsak lemásolta és kiismerte az orosz haditechnológiát, de már egyes esetekben felül is múlta azt³⁷.

A kínai hadsereg főparancsnoka, Fang Fenghuj szavai, aki 2013 novemberében találkozott orosz kollégájával, Vladimir Zarudnitskiy-vel, a két haderő tizenhatodik stratégiai konzultációján. „*Harcászati kapcsolataink további fejlődés előtt állnak*” – hangsúlyozta a kínai katonai vezető.

Mindkét oldal együttműködésük további elmélyítése mellett tette le voksát, mely magas szintű tárgyalások, stratégiai egyeztetések és technikai együttműködések lévén valósul meg³⁸. Mindent összevetve a hidegháború vége óta kínai-orosz bilaterális kapcsolatok leginkább klasszikus fejlődési területe a katonai szektor.

³⁶ VERBITZ, Max: Russian-Chinese Military Cooperation: Can a Bear Trust a Dragon? <https://www.bu.edu/iscip/vol16/verbitz.html> (Hozzáférés: 2014. február 2.)

³⁷ Pl.: anyahajók elleni ballisztikus rakéták, ötödik generációs lopakodó J-20-as vadászgépek, stb.

³⁸ Xinhua Agencies. Forrás: <http://www.globaltimes.cn/DesktopModules/DnnForge%20-%20NewsArticles/Print.aspx?tabid=99&tabmoduleid=94&articleid=822685&moduleid=405&PortalID=0> (Hozzáférés: 2014. január 6.)

IV. Oroszország és Kína stratégiai ellentétei

A 9. oldali térképen Oroszország népsűrűségi eloszlását láthatjuk. Lakosságszáma 2012-ben 143 millió fő volt, ebből európai területein él 106 millió, azaz több mint a népesség kétharmada. Ebből következik, hogy adott egy kontinensnyi nagyságú területű Szibéria, érdemi lakosság nélkül.

Bár Putyin is többször kifejezte szándékát, miszerint arra buzdítja a lakosságot: költözzenek keletre, de az oroszok nem úgy tűnik, mintha sietnének. 2014-ben terv is született a főváros Moszkvából való átköltöztetésére Novoszibirszkbe³⁹. Ezzel párhuzamosan egyre gyakorabban hallani kínai beszédet a terület déli-délkeleti részén. Bár nincsen hivatalos adat a kínai lakosság nagyságáról, azt egyes elemzések már milliós nagyságrendűnek becsülik⁴⁰.

Peking egyelőre nem kíván érdemben reagálni, különösen a jelenlegi ukrajnai helyzet okán. Ha megnézzük a kínai nyilatkozatokat, azt tapasztaljuk, hogy rendkívüli óvatosságról tesznek tanúbizonyságot⁴¹. Kína rendszerint tartózkodik az ENSZ Biztonsági Tanácsában bármilyen Oroszországot sújtó határozat meghozatalától. Úgy véli, nem származhat előnye sem az oroszok támogatásából, sem elítéléséből.

Ennek háttérében a tajvani kérdés, valamint a szibériai helyzet jövőbeni megoldásának illetően módja áll, mely során visszaüthetne a most megfogalmazott éles kritika az oroszokkal szemben. Kína tehát nem pártolhatja nyíltan a Kremlt, mivel azzal nyugati pozícióin ejtene csorbát, ugyanakkor nem is ellenezheti azt, saját, még megoldatlan kérdései miatt⁴².

³⁹ *The Siberian Times*. 2014. január 25. Forrás: <http://siberiantimes.com/business/opinion/news/russias-capital-city-should-move-from-moscow-to-siberia-says-businessman-oleg-deripaska/> (Hozzáférés: 2014. január 28.)

⁴⁰ ZEIHAN, Peter: Analysis: Russia's Far East Turning Chinese. Forrás: <http://abcnews.go.com/International/story?id=82969> (Hozzáférés: 2013. december 19.);

COLLINS, Gabe: China Looms Over Russian Far East. Forrás: <http://thediplomat.com/2011/06/china-looms-over-russia-far-east/> (Hozzáférés: 2013. december 20.)

⁴¹ TIEZZI, Shannon: China Reacts to the Crimea Referendum. Forrás: <http://thediplomat.com/2014/03/china-reacts-to-the-crimea-referendum/> (Hozzáférés: 2014. március 30.)

⁴² STRASSER, Max: Ukraine: Why Is China Sitting on the Fence? Forrás: <http://www.newsweek.com/ukraine-why-china-sitting-fence-232691> (Hozzáférés: 2014. március 30.)

A 2012-es SCO csúcstalálkozó ékes példájául szolgált a két fél egymástól távolodó jövőképét illetően. A gazdasági napirend során (melyet eddig is Kína „uralt”) Peking betervezte az SCO fejlesztési bankjának tervét, mely egyrészt szilárdan illeszkedett az eddigi kínai tervezetek sorába - például ilyen volt az SCO szabadkereskedelmi zónává történő alakítása - másrészt heves ellenállásba ütközött.

A Moszkván egyre jobban eluralkodó « kisebbségi érzés » lehetlenné teszi ehhez hasonló megállapodások létrejöttét a közeljövőben. Míg Hszi elnöki beiktatását követően először Moszkvába látogatott, addig Putyin harmadik ciklusának megkezdése után elsőként Fehéroroszországba utazott.

Ezen látogatások komoly jelzésértékkel bírnak: a putyini vezetés jelenlegi elsőszámú célja Oroszország befolyásának növelése a Közel-Külföldön. Az Eurázsiai Unióról alkotott elképzeléssel ugyanis kizárhatná Kínát az egykori szovjet területekről, és vám-sorompót emelne Peking, valamint Közép-Ázsia közé⁴³.

V. India, mint Moszkva ellensúlya Kínával szemben

India az SCO megfigyelő státuszú tagjaként, továbbá a BRICS⁴⁴ államok egyik szereplőjeként is Oroszország és Kína mellé sorolható. Ennek ellenére éles szembenállás tapasztalható Peking és Delhi között. Ennek alapja igen egyszerűen megfogalmazható: melyik állam lesz Ázsia vezető hatalma? Az 1962-es kínai-indiai háború⁴⁵ óta területi követeléseik vannak egymás felé Kasmír és Arunácsal Prades révén, és a jó viszonyt bizonygató hangzatos jelszavak mögött rendkívüli verseny folyik az ázsiai pozíciókért.

Kínának azonban van még egy fegyvere a gazdasági növekedésen kívül : Pakisztán. Az iszlám állam 2013. január 30-án adta át az Indiai-óceán partján található, stratégiai fontossággal bíró Gwadar kikötőjének használati jogait Pekingnek negyven évre 248 milliárd dollárért⁴⁶.

Hasonló jogokat szerzett az utóbbi időben Srí Lankán, Bangladesben, valamint Mianmarban is⁴⁷. Teljesen egyértelmű India bekerítésének szándéka, az úgynevezett „gyöngyfűzér-politika”⁴⁸. India mindeközben igyekszik már a közös határnál, a Himalájánál megállítani a kínai befolyás növekedését⁴⁹, és biztosí-

⁴³ WEITZ, Richard: Superpower Symbiosis: The Russia-China Axis. Forrás: <http://www.worldaffairsjournal.org/article/superpower-symbiosis-russia-china-axis> (Hozzáférés: 2013. november 19.)

⁴⁴ BRICS : 2001-ben jött létre a BRIC csoport (Brazília, Oroszország, India, Kína), a világgazdaság új motorjait képző államok rövidítéseként. A világ lakosságának 42%-át, GDP-jének 15%-át adják. 2011-ben csatlakozott a csoporthoz Dél-Afrika (BRICS). Létezik még a BASIC-csoport is, mely ugyanez államokat jelenti, kivéve a demográfiai recesszióval és túlzottan csak a szénhidrogén exportjától függő gazdasági növekedés produkáló Oroszországot (a szerk.)

⁴⁵ A kínai győzelemmel végződő konfliktus a mai napig meghatározó a két ország kapcsolatában és emlékezetében egyaránt.

⁴⁶ SHAHID, Saleem: Gwadar Port inaugurated: Plan for second port in Balochistan at Sonmiani. Forrás: <http://www.dawn.com/news/238494/gwadar-port-inaugurated-plan-for-second-port-in-balochistan-at-sonmiani> (Hozzáférés: 2014. december 29.)

⁴⁷ ALLI, Ghulam: China's strategic interests in Pakistan's port at Gwadar. Forrás: <http://www.eastasiaforum.org/2013/03/24/chinas-strategic-interests-in-pakistans-port-at-gwadar/> (Hozzáférés: 2014. február 2.)

⁴⁸ NEO, Christabel: China's Gwadar Pearl: The port acquisition and implications for India. Forrás: <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?lng=en&id=167344> (Hozzáférés: 2014. január 11.)

⁴⁹ Az indiai hadsereg által biztosított Bhutánban például egyre komolyabb a katonai jelenlét, ugyanakkor a kínai erők „véletlen” határszegései is.

tani az indiai szemszögből rendkívül sebezhető északkeleti tartományait.

India gazdasági versenyképességének növekedése során hasonló problémákkal küzd, mint északi szomszédja: Energia-hordozókban hiányt szenved, ezért importra szorul, melyet Oroszország kész biztosítani számára. A krími népszavazás során volt tapasztalható elsőként Delhi nyílt kiállása orosz kapcsolatai mellett⁵⁰.

India energiaigénye az elkövetkező évtizedekben várhatóan a többszörösére nő, ez újabb piacok keresésének szükségességét jelenti Delhi számára és a Kremlnek fontos érdeke indiai pozícióinak megtartása és növelése.

Oroszország számára újabb érv a kapcsolatok elmélyítése mellett az, hogy ezzel növelheti a versenyt Kína és India között, nem csupán az energiahordozók tekintetében, hanem a Moszkvával való összeköttetés és jószomszédi viszony vonatkozásában is⁵¹.

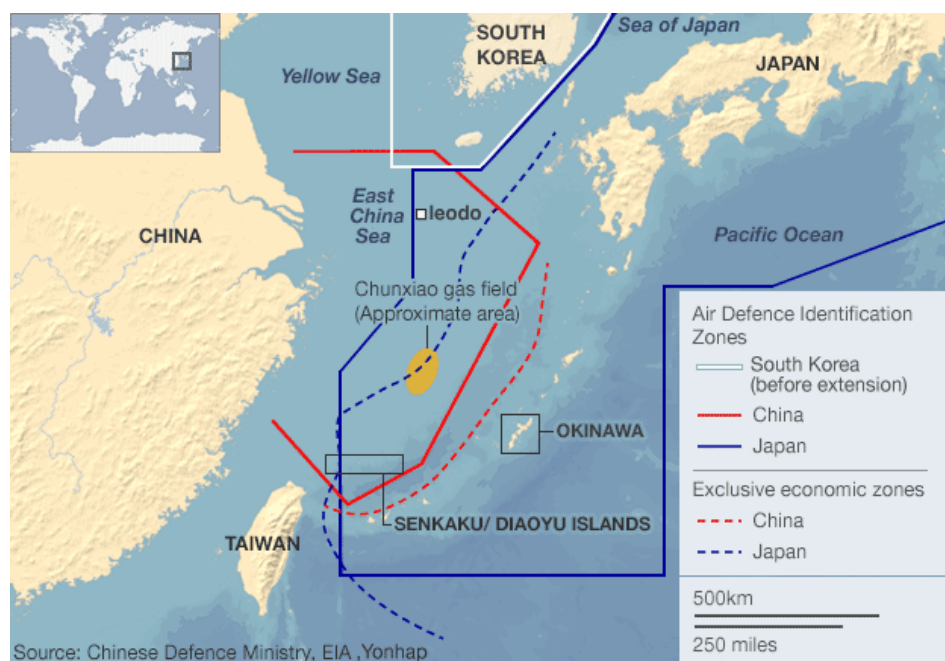
VI. A Kelet-kínai-tenger államainak érdekellentétei

A) Korea kérdése

Az egységes Korea létrehozásának legnagyobb gátló tényezője a konfliktus hat⁵² szereplőjének eltérő álláspontja. Kína az észak-koreai vezetés legfontosabb (mondhatni egyetlen) szövetségese, annak legfőbb exportőre: élelmiszer, üzemanyag, ipartermékek terén egyaránt. Az utóbbi évek azonban több szempontból is politikájának átgondolására készítik Pekinget.

A konfliktus alapja a 2006 óta lezajlott három észak-koreai nukleáris teszt,

⁵⁰ SHARMA, Rajeev: How Indian support for Russia has evolved from Georgia to Ukraine. Forrás: <http://rt.com/op-edge/indian-support-russia-crimea-317/> (Hozzáférés: 2014. március 23.)

⁵¹ ROY, Rajorshi: Putin's India Visit: A Review. Forrás: http://www.idsa.in/idsacomments/PutinsIndiaVisit_roy_040113 (Hozzáférés: 2014. február 4.);

STOBDAN, P.: India-Russia Strategic Partnership. Forrás: http://www.idsa.in/system/files/book_IndiaRussiaRelations.pdf (Hozzáférés: 2014. február 5.)

⁵² Oroszország, Kína, Észak- és Dél-Korea, Japán, valamint az Egyesült Államok.

melyek közül a 2013. februári mindössze hetven kilométerre zajlott le a határként szolgáló Jalu folyótól. Ennek utóregéseit több millióan érzékelték Kína északkeleti részén. Válaszul a pekingi külügyminiszter éles hangon kritizálta a phenjani vezetést. Az észak-koreai rezsim pártolásának legfontosabb oka az, hogy ezzel Kína ütközőállamot hozzon létre saját maga és az amerikai csapatokat állomásoztató Dél-Korea között⁵³.

Japán szempontjából elfogadhatatlan egy atomhatalomként fellépő egységes Korea. Amikor a kommunista állam 2003-ban kilépett az atomsorompó egyezményből, szembe került a bécsi székhelyű Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel. Még ugyanebben az évben rakétakisérletet hajtott végre Japán irányába, ezért a szigetország kormánya bejelentette: abban az esetben, ha Észak-Koreának atomfegyvere lesz, Japán 24 órán belül elkészíti saját atombombáját⁵⁴.

Szöul az ún. *napsugár-diplomáciával* igyekszik valamilyen szintű befolyást gyakorolni a kiszámíthatatlan helyzet felett. Ennek lényege, hogy segítségnyújtásokat, illetve gazdasági fejlesztéseket ad északi szomszédjának ingyen, cserébe békét vár el a félszigeten. A phenjani vezetés számára ékes példát jelent Kuba 1962-es amerikaiak és szovjetek általi megkerülése a rakéta-válság során.

Ennek alapján saját atomfegyvereinek kifejlesztésével kíván szót kapni a konfliktus Peking és Washington által fémjelzett „asztalánál”.

Oroszország politikai prioritásait Észak-Koreával kapcsolatosan Vlagyimir Putyin elnök ismertette 2012 elején, választási kampányában. Az első pont a következő volt: Észak-Korea, mint atomhatalom elfogadhatatlan. A Kreml ellenzi a kommunista állam elszigetelését, vagy gazdasági szankciók bevezetését ellene. Ennél is tovább menve a fő feladat a környező hatalmak számára Észak-Korea integrációjának elősegítése az északkelet-ázsiai nemzetközi folyamatokba.

Kiemelte, Oroszország érdeke egy stabil és kiszámítható kapcsolat kialakítása Phenjannal, az azzal való bilaterális gazdasági együttműködés erősítése, továbbá a két Korea és Oroszország együttműködésének elmélyítése. Ezen elképzelések nem okoztak meglepetést Putyintól, mivel szervesen illeszkedtek Moszkva az elmúlt tíz évben tanúsított Észak-Koreával kapcsolatos politikájához.

Számára nem cél egy ütközőállam fenntartása közte és Dél-Korea, az Egyesült Államok, valamint Japán között, mellyel az instabilitás és a látens konfrontáció tovább gyűrűzne a Koreai-félszigeten, ráadásul gátat szabna a gazdasági terjeszkedésnek. Ekképp Oroszország célja az ellentétek mérséklése és a regionális együttműködés elősegítése a térségben⁵⁵.

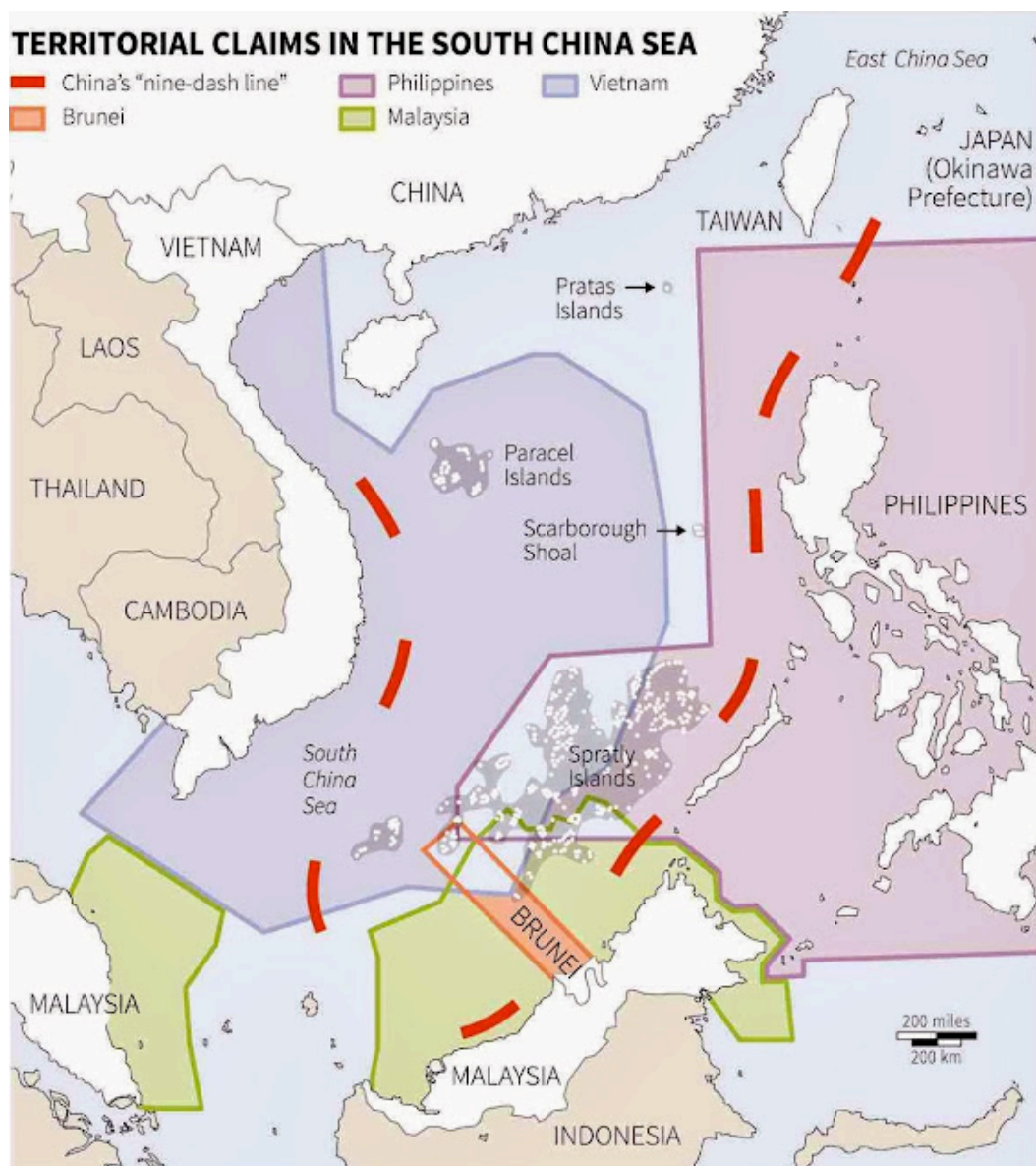
Amennyiben azonban az 1953-tól érvényben lévő fegyverszüneti megállapodás megszűnne, akkor Kínának egy 1961-es szerződés révén lehetősége lenne Észak-Korea megszállására⁵⁶. Ez Washington számára is üdvözlendő lépésnek számítana. Annak ellenére

⁵³ NANTO, Dick K., MANYIN, Mark E.: China-North Korea Relations. Forrás: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R41043.pdf> (Hozzáférés: 2014. február 6.)

⁵⁴ NÓGRÁDI, György, SZÜCS, László: Ahol a hadseregnek és a pártnak van állama. <http://www.honvedelem.hu/cikk/14492> (Hozzáférés: 2014. október 12.)

⁵⁵ FEDOROVSKIY, Alexander: Russia's Policy Toward North Korea. Forrás: <http://www.css.ethz.ch/publications/pdfs/RAD-132-4-7.pdf> (Hozzáférés: 2014. március 12.)

⁵⁶ NANTO, Dick K., MANYIN, Mark E.: id. mű.

ugyanis, hogy az országot a kínai haditengerészet egységei veszik körül, a sorozatos atrocitások miatt Kína egyre inkább kénytelen elhatárolódni a phenjani vezetéstől.

Rendkívül óvatosan kell a kérdést rendezni: a több százezres, esetleg milliós menekülthullám egyetlen szereplőnek sem érdeke a térségben. Még ha Kína és az Egyesült Államok közötti kapcsolat jó pár ügyben ellentétes, ám a koreai kérdésben hasonló álláspontot foglalnak el⁵⁷.

B) Japán, mint az USA bekerítési politikájának bástyája

A kínai-japán kapcsolatok messze nem tekinthetők pozitívnak. Annak ellenére, hogy (mindkét oldalon) a hatalom részéről vannak kérdések, melyekben együttműködés valósulhatna meg, mind a kínai, mind a japán társadalom a történelmi sérelmek foglyaként erős nyomást gyakorol a pekingi és a tokiói vezetésre egyaránt⁵⁸.

Leglátványosabb összeütközésük a Szenkaku/ Diaoyu-szigetek hovatartozásának ügyében tapasztalható. A konfliktus 1960-as években történő fellángolásának

⁵⁷ TAO, Xie: What's Wrong with China's North Korea Policy? Forrás: <http://carnegieendowment.org/2013/03/26/what-s-wrong-with-china-s-north-korea-policy/ftjw> (Hozzáférés: 2014. február 2.)

⁵⁸ ARAI, Tatsushi, GOTO Shihoko, WANG Zheng: Clash of National Identities: China, Japan, and the East China Sea Territorial Dispute. Washington: Wilson Center, 2012. 33-35. old.

oka az akkor a szigetek környékén felfedezett olaj- és földgázlelőhelyeknek tudható be. Mind a pekingi, mind a tokiói vezetés magának követeli a sziget-csoportot, és mára egyre kiélezettebbé válik a terület hovatartozásának kérdése.

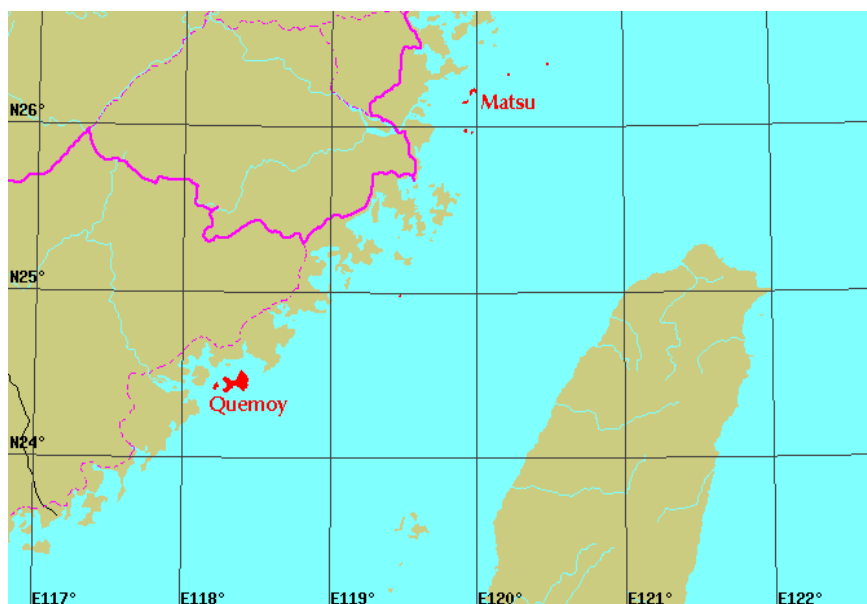
A kínai nyomás élet jelentősen tompítja a Dél-Koreában és Japánban lévő komoly amerikai jelenlét, mely még inkább kiegyenlíti a hatalmi erőviszonyokat Dél-Korea, Japán és Kína között. Ehhez kapcsolódva meg kell említeni, hogy a Kína számára történelmileg függő területek közé sosem tartoztak a Japán szigetek. Korea a két hatalom metszéspontjaként sosem tudott huzamosabb történelmi ideig kínai befolyás alá kerülni.

Nem utolsósorban Vlagyivosztk és Tengermelléki határterület oroszok általi birtoklásával (1860-ban szerezte meg a cári vezetés a császári Kínától – mely máig része a pekingi vezetés emlékeztetőpolitikájának) Kínának nincs kijárata a Japán-tengerre, Moszkvának pedig - a hadiflottát leszámítva - távol-keleti területein nincsen számottevő hadereje, sem lakossága, így befolyása itt jelentősen kisebb⁵⁹.

VII. A Dél-kínai-tenger – „lyuk a kerítésen”

A Dél-kínai-tengeren (szemben a Kelet-kínai-tengerrel) Kína szignifikánsan erősebben tud megjelenni, köszönhetően az Egyesült Államok katonai beágyazottsága hiányának. Míg észak-keletre Kínát ellensúlyozni tudja Dél-Korea, Japán, tovább az amerikai csapatok jelenléte, addig déli szomszédjairól (Vietnám, Fülöp-szigetek, Malajzia, Brunei) ez nem mondható el. Ennek köszönhetően a Dél-kínai-tenger az elkövetkező évek legintenzívebb katonai és geostratégiai régiói között lesz.

A Dél-kínai-tenger kulcsfontosságú Kína számára. A háborút követően még a Kuomintang vezetésével nyilvánította ki először igényét a tenger szigetvilágára⁶⁰ mely területet „kilenc pontos vonalként” határoznak meg, mivel ennyi vonallal, ponttal kerítik körbe a térképeken (lásd 15. old). Tajvan teljes mértékben egyetért a pekingiek által is favorizált igényekkel, mely Tajpej álláspontja szerint Kína teljes szárazföldi területével együtt őket illetné.

⁵⁹ KISSINGER, Henry: Kínáról. Budapest: Antall József Tudásközpont, 2014. 98., 131-170. old.

⁶⁰ BROWN, Peter J.: "Calculated ambiguity in the South China Sea". In: Asia Times Online (2009). http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/KL08Ae01.html (Hozzáférés: 2014. október 13.)

Peking számára kitörést jelent az Egyesült Államok bekerítési politikájától – melytől a fenyegetés kiváltójától függetlenül hagyományosan irtózik a kínai politika⁶¹. Ugyanakkor pajzsként is szolgálhat a kínai viszonylatban is kiemelkedő gyorsasággal fejlődő déli tartományai számára, nem utolsósorban pedig a tajvani kérdés megoldásának is új lökést adhat⁶².

Ennek megszerzésével több ezer kilométernyi, egészen Indonéziáig nyúló vízterület tudná védeni a kínai partokat, és távol tartaná az Egyesült Államok hadiflottáját.

A Dél-kínai-tenger „megszerzésével” az amerikaiak által dominált „első szigetek láncának”⁶³ megtörésére is nagyobb esély mutatkozna. A fölgáz- és olajlelőhelyek kiaknázásával pedig kevésbé lenne kitéve a közel-keleti energiaimportnak⁶⁴.

Az elmúlt években Kína a katonai jelenlét mellett határozta el magát, és több állomást, posztot is létrehozott a szigetek némelyikén⁶⁵. Ennek alátámasztására Hajnan szigetén is megerősítette bázisait, és egy jelentős elektromos katonai támaszpont kezdte meg működését.⁶⁶

Ezen sziget birtoklásával ráadásul Vietnámot jelentős mértékben zárja el a

Tonkini-öbölről való kijutástól, így határozottabban tud megjelenni a Dél-kínai-tengeren⁶⁷. Annak ellenére, hogy a többi délkelet-ázsiai ország is modernizálja haderejét (különösen Malajzia)⁶⁸, nem közelítik meg a kínai fejlesztések mértékét⁶⁹.

A térség többi szereplője számára központi kérdés a kínai terjeszkedés megállítása olyan végkifejlettel, mely a saját területi követeléseiket is képes beváltani. A vietnámi identitás évszázadok óta a Kínától való elkülönülésen alapszik⁷⁰.

Ebből következően csak az elmúlt fél évszázad tükrében váratlan a vietnámi-amerikai közeledés, Hanoi az Egyesült Államok jelenlétére Kína katonai erősödésének ellenpólusaként tekint⁷¹.

Malajzia jóval kevésbé táplál ilyen erős ellenérzéseket. A maláj társadalom (mely igen vegyes etnikailag és vallásilag egyaránt) 24%-a kínai⁷², ezáltal a Pekinggel való kapcsolat is más színezetű.

A Fülöp-szigetek történelme és helyzete alapjaiban különbözik a térség többi államától. Sokkal jobban hasonlít egy latin-amerikai gazdasághoz, mint egy ázsiaihoz. Köszönhető ez a több évszázad-

⁶¹ KISSINGER, Henry: id. mű. 75-104. old.

⁶² LI, Mingjiang: “Reconciling Assertiveness and Cooperation? China’s Changing Approach to the South China Sea Dispute,” In: Security Challenges (2010), 51–52. old.

⁶³ Dél-Korea, Japán, Tajvan, Fülöp-szigetek, Malajzia, Thaiföld, Vietnám.

⁶⁴ FRIEDBERG, Aaron F.: A Contest for Supremacy: China, America, and the Struggle for Mastery in Asia. New York: W. W. Norton, 2011, 201. old.

⁶⁵ ELLEMAN, Bruce, A.: “Maritime Territorial Disputes and Their Impact on Maritime Strategy.” In: Security and International Politics in the South China Sea (2009), 42. old.

⁶⁶ BUSSERT, James C. és ELLEMAN, Bruce A.: People’s Liberation Army Navy. Washington: Naval Institute Press, 2011, 186. old.

⁶⁷ COLLINS, Gabriel, McGAUVIRAN, Michael és WHITE, Timothy: “Trends in Chinese Aerial Refueling Capacity for Maritime Purposes.” in Chinese Aerospace Power, 193, 196–97. old.

⁶⁸ CHANG, Felix K.: id. mű.

⁶⁹ KAPLAN, Robert D.: Asia’s Cauldron: The South China Sea and the End of a Stable Pacific. New York: Random House, 2014, 40-42. old.

⁷⁰ LAMB, David: Vietnam, Now: A Reporter Returns. New York: Public Affairs, 2002, 43. old.

⁷¹ THAYER, Carlyle A.: “Vietnam’s Defensive Diplomacy.” Hong Kong: Wall Street Journal, Asia Edition, 2010.

⁷² Malajzia hivatalos statisztikai felmérése 2010-ből. http://www.statistics.gov.my/portal/download_Population/files/census2010/Taburan_Penduduk_dan_Ciri-ciri_Asas_Demografi.pdf

dos spanyol fennhatóságnak, melynek során gyökeret vert a római katolicizmus, valamint jelentős spanyol és latin-amerikai származású lakossággal rendelkezik.

Annak ellenére, hogy Manilát kevéssé rázta meg a 2008-as válság, ez jórészt a világgazdasághoz való integrációjának hiányából fakadt. Bár az elmúlt években évente átlagosan 6% feletti volt az éves GDP-növekedés, a lakosság továbbra is rendkívül szegény⁷³.

Bár az 1990-es évek elején elérték az amerikaiak távozását a Clark légibázisról, ám az utóbbi években egyre nagyobb a a visszahívásukra irányuló társadalmi akarat, hogy meggátolják a további kínai terjeszkedést a Dél-kínai-tengeren⁷⁴.

VIII. Tajvan jövője – a változás kivárása

Peking már az 1980-as évektől kezdve javaslatokat tett a két ország egyesülésére. A javaslatok szerint Tajvan teljes belső függetlenséget kapott volna. Amennyiben az elfogadná a „különleges közigazgatási státuszt” (mint Hongkong és Makaó), megtarthatná saját politikai berendezkedését és akár fegyveres erejét is⁷⁵.

Ezen javaslatokra Tajpej kitérően reagált. A két Kína fejlődésével párhuzamosan eközben mind nagyobb kölcsönös gazdasági függés alakult ki közöttük. A hadiállapot Tajvanon történő 1987-es feloldását követően egyre nagyobb hangot kapott a független tajvani identitás, mára pedig a lakosság 71%-a inkább érzi magát tajvaninak, mintsem kínainak⁷⁶. Peking ezzel kapcsolatos ellenérzései az 1995-1996 között zajlott harmadik Tajvan-szorosban zajló válság során tetőztek.

Amikor 2003-ban Csen Suj-pien tajvani elnök népszavazást javasolt az ENSZ-képviselőt benyújtásáért (Tajvan néven), az Egyesült Államok és Tajvan álláspontja némileg közeledett egymás-hoz. Washington kinyilvánította ennek kapcsán, hogy ellenez bármilyen lépést, mely egyoldalúan kívánja megváltoztatni a *status quo*-t. Ezen felül kijelentették: az Egyesült Államok nem fog támogatni egy jövőbeli népszavazást⁷⁷.

A tajvani kérdés megoldásának szempontjából is külön érdekességgel szolgálnak a jelenlegi hongkongi események. Az autonóm város önállóságának vissza-

⁷³ KEENAN, Jilian: “The Grim Reality Behind the Philippines’ Economic Growth” In: www.TheAtlantic.com, Washington, D.C., (2013).

⁷⁴ KAPLAN, Robert D.: id. mű. 91. old.

⁷⁵ DENG, Xiaoping: „An Idea for the Peaceful Reunification of the Chinese Mainland and Taiwan. In: Selected Works of Deng Xiaoping (1983), 40-42. old.

⁷⁶ WANG, Chris: Taiwanese prefer independence over unification: survey. In: Taipei Times. 2013. október 31.

⁷⁷ KISSINGER, Henry: id. mű. 513-515. old.

nyesésével Peking elvesztheti maradék hitelét is az általa favorizált „egy ország, két rendszer” elv Tajvanon való alkalmazásában, hiszen ezen működő rendszert számolják fel jelenleg Hongkongban, és valószínűleg Makaó is hasonló sorsra juthat.

Tajpej hosszú távú stratégiáját a következőképpen lehet összefoglalni: minél tovább ki tudnak tartani *de facto* függetlenségük mellett, annál nagyobb az esély arra, hogy a szárazföldi Kínán demokratikus változások kezdődjenek el⁷⁸. Szun-ce-t idézve „*a legjobb stratégia az, ha sosem kell háborúba bocsátkoznunk*”⁷⁹.”

Amennyiben a tajvani kérdés valamilyen formájú egyesítéssel oldódik meg, úgy Kína sokszorosított erővel, befolyással lesz képes megjeleníteni Délkelet-Ázsiában. Ezáltal egy több tízmilliós, magasan fejlett, stratégiai fontosságú terület révén fog tudni kitörni az „első szigetek láncából”, ezzel jelentősen mértékben visszaszorítva az Egyesült Államok pozícióit.

Bármi is történjen az elkövetkező években, a konfliktus katonai megoldására kevés esély látszik. Jó példa Peking hozzáállására, Csiang Cö-min a harmadik tajvani-szorosi válság során Kissingerrel való beszélgetése.

Mikor Kissinger érdeklődött, vajon áll-e még Mao két évtizeddel korábbi kijelentése, ami szerint Kína Tajvannal kapcsolatban akár száz évet is várhat, Csiang a következőt válaszolta: „*Nem. Az ígéret huszonhárom évvel ezelőtt hangzott el. Most már csak hetvenhét év maradt*”⁸⁰.”

Konklúzió

Ázsia rendkívül sok kihívás elé néz az elkövetkező évtizedekben. Miközben gazdaságilag egyre impozánsabb számokat és befolyást tud elkönyvelni - valamint a világ súlypontja fokozatosan keletre tolódik - társadalmilag, katonailag, biztonságpolitikailag továbbra is rendkívül nehéz kérdések várnak megválaszolásra.

Japán kénytelen újragondolni évtizedes pacifista szemléletét, nem mellesleg súlyos demográfiai problémákkal küzd. A koreai kérdés megoldása óriási változásokat hozhat el, melyek a térség lakóinak álláspontjait minden szempontból újrarajzolhatják. Kína és Japán egyre élesebben kiújuló történelmi ellenségeképpen alapuló ellenérzéseket mutat egymás irányába.

Ezzel párhuzamosan - annak ellenére, hogy jelenleg mélyülő kapcsolatokról és taktikai szövetségről beszélhetünk - Peking stratégiaileg ellenfele Oroszországnak, melynek szibériai területeire egyre több kínai bevándorló érkezik.

A Dél-kínai-tenger a sarkokat leszámítva talán a világ legnagyobb „senkiföldje”, melynek birtoklásáért hónapról hónapra újabb lépéseket tesznek az érintettek. Vietnám közös hadgyakorlatokat tart az Egyesült Államokkal, továbbá a Fülöp-szigetek is újra fontolóra vette az amerikai haderő behívását. Mindeközben az újabb kínai térképeken az igényelt terület nagysága egyre jobban nő, már az indonéz szigetekig nyúlik,⁸¹ mellyel akár új szereplő is beléphet a konfliktusba – a világ negyedik legnépesebb országa.

Kína továbbra is egyre lassuló, ám mégis folyamatos fejlődést mutat. Ennek

⁷⁸ LIU, Henry, C. K.: “Taiwan a Deal-Breaker for US Security.” In: Asian Times (Hong Kong). 2004. február 12.

⁷⁹ KAPLAN, Robert D.: id. mű. 109-112. old.

⁸⁰ KISSINGER, Henry: id. mű. 497. old.

⁸¹ GRAHAM, Euan: China’s New Map: Just Another Dash? The Strategic, 2013. szeptember 17.

ellenére több problémával is szembe kell nézni az eljövendő időszakban. Ilyen a rendkívül egyenlőtlen népesség-eloszlás, az állampárt hatalmának újragondolása, a potenciálisan megálló, majd csökkenő népességszám, vagy akár a nyugati szakadár területek problémája.

Tajvan ugyanakkor a kivárára játszik. Amennyiben meg tudja őrizni *de facto* függetlenségét mindaddig, amíg a szárazföldön az elmúlt évtizedek fokozatosan felengedő politikája el nem ér egy számára „elégleges” szintet, akár Tajpej is kezdeményezheti az egyesülést. Ez azonban Kína egyre növekvő befolyásával szemben egyre nehezebb lesz.

A szerzőről :

Nagy Marcell az Europa Varietas Intézet gyakornoka, nemzetközi tanulmányok szakos hallgató a veszprémi Pannon Egyetemen.

Az elemzés rövidített változata második helyezést ért el a 2014-es Dr. Prof. Jordán Gyula Emlékversenyen.

nmarcell93(kukac)hotmail(pont)com

Felhasznált irodalom jegyzéke

- A Szentpétervári Charta. <http://www.scosummit2013.org/en/documents/hartiya-shanhayskoy-organizatsii-sotrudnichestva/> (Hozzáférés: 2014. január 4.)
- ARAI, Tatsushi, GOTO Shihoko, WANG Zheng: Clash of National Identities: China, Japan, and the East China Sea Territorial Dispute. Washington: Wilson Center, 2012.
- BOBO, Lo: Axis of Convenience: Moscow, Beijing and the new geopolitics. Washington: Brookings Institution Press, 2008, 132.
- BREWSTER, David: The Australia–India Security Declaration: The Quadrilateral Redux? Forrás: <http://www.securitychallenges.org.au/ArticlePDFs/vol6no1Brewster.pdf> (Hozzáférés: 2014. február 26.)
- BROWN, Peter J.: "Calculated ambiguity in the South China Sea". In: Asia Times Online (2009). http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/KL08Ae01.html (Hozzáférés: 2014. október 13.)
- BRZEZINSKI, Zbigniew: Stratégiai vízió. Budapest: Antall József Tudásközpont, 2013.
- BUCKLES, Michael: Tibet. Connecticut: The Globe Pequot Press Inc. 2012.
- BUSSERT, James C. és ELLEMAN, Bruce A.: People's Liberation Army Navy. Washington: Naval Institute Press, 2011.
- CHANG, Felix K.: China's Naval Rise and the South China Sea: An Operational Assessment. Forrás: <http://www.fpri.org/docs/alt/ChinasNavalRise.pdf> (Hozzáférés: 2014. március 2.)
- COLLINS, Gabe: China Looms Over Russian Far East. Forrás: <http://thediplomat.com/2011/06/china-looms-over-russia-far-east/> (Hozzáférés: 2013. december 20.)
- COLLINS, Gabriel, McGAUVVRAN, Michael és WHITE, Timothy: "Trends in Chinese Aerial Refueling Capacity for Maritime Purposes." In: Chinese Aerospace Power.
- DENG, Xiaoping: „An Idea for the Peaceful Reunification of the Chinese Mainland and Taiwan. In: Selected Works of Deng Xiaoping (1983).
- DOBOLYI, Alexandra: Egy új világpolitikai igazodási pont: a Sanghaji Együttműködés Szervezete. Forrás: http://www.dobolyi.hu/userfiles/image/sanghaji_egyuttmukodesi_szervezet.pdf (Hozzáférés: 2014. február 1.)
- ELLEMAN, Bruce, A.: "Maritime Territorial Disputes and Their Impact on Maritime Strategy." In: Security and International Politics in the South China Sea (2009).
- FEDOROVSKIY, Alexander: Russia's Policy Toward North Korea. Forrás: <http://www.css.ethz.ch/publications/pdfs/RAD-132-4-7.pdf> (Hozzáférés: 2014. március 12.)
- FRIEDBERG, Aaron F.: A Contest for Supremacy: China, America, and the Struggle for Mastery in Asia. New York: W. W. Norton, 2011.
- GRAHAM, Euan: China's New Map: Just Another Dash? The Strategic, 2013. szeptember 17.
- GRAHAM, Nick: China Bans Reincarnation Without Government Permission. In: The Huffington Post (2007) http://www.huffingtonpost.com/2007/08/22/china-bans-reincarnation_n_61444.html (Hozzáférés: 2014. január 27.)
- HILPERT, Hans Günther: China's Trade Policy. Forrás: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2014_RP01_hlp.pdf (Hozzáférés: 2014. január 29.)
- HORVÁTH, Csaba: Variációk a Sanghaji Együttműködési Szervezet lehetséges világpolitikai szerepére. Forrás: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/horvath_csaba-variaciok.pdf (Hozzáférés: 2013. december 2.)
- HUANG, Yanzhong: Population Aging in China: A Mixed Blessing. In: The Diplomat (2013) <http://thediplomat.com/2013/11/population-aging-in-china-a-mixed-blessing/> (Hozzáférés: 2014. október 11.)
- KAPLAN, Robert D.: Asia's Cauldron: The South China Sea and the End of a Stable Pacific. New York: Random House, 2014.
- KEENAN, Jilian: "The Grim Reality Behind the Philippines' Economic Growth" In: www.TheAtlantic.com, Washington, D.C., (2013).
- KISSINGER, Henry: Kínáról. Budapest: Antall József Tudásközpont, 2014.
- Kína 1975-ös alkotmányának I. fejezetének 15. cikkelye. Forrás: <http://www.e-chaupak.net/database/>

- chicon/1975/1975e.htm#b
(Hozzáférés: 2013. november 4.)
- Kínai állami statisztikai hivatal felmérése. <http://data.stats.gov.cn/>
(Hozzáférés: 2014. október 18.)
 - LAI, David: Asia-Pacific: A Strategic Assessment. Carlisle: U.S. Army War College Press, 2013.
 - LAMB, David: Vietnam, Now: A Reporter Returns. New York: Public Affairs, 2002.
 - LI, Mingjiang: "Reconciling Assertiveness and Cooperation? China's Changing Approach to the South China Sea Dispute," In: Security Challenges (2010).
 - LIU, Henry, C. K.: "Taiwan a Deal-Breaker for US Security." In: Asian Times (Hong Kong). 2004. február 12.
 - LUDVIG, Zsuzsa: Oroszország és Kína: a partnerség határai. Forrás: <http://fakproject.hu/docs/Muhelytanulmany%20Kina-Oroszország.pdf> (Hozzáférés: 2014. január 30.)
 - LUDVIG, Zsuzsa: Orosz-kínai kapcsolatok. Forrás: http://www.chinanetwork.hu/portal/downloads/Kina-Oroszország_vazlat_Ludvig.doc (Hozzáférés: 2014. március 31.)
 - Malajzia hivatalos statisztikai felmérése 2010-ből. http://www.statistics.gov.my/portal/download/Population/files/census2010/Taburan_Penduduk_dan_Ciri-ciri_Asas_Demografi.pdf
 - NAGY, L. Gábor: Ismét fájhat Putyin feje. Napi Gazdaság. 2014. szeptember 17. Forrás: <http://www.napigazdasag.hu/cikk/23106/>
(Hozzáférés: 2014. november 9.)
 - NANTO, Dick K., MANYIN, Mark E.: China-North Korea Relations. Forrás: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R41043.pdf> (Hozzáférés: 2014. február 6.)
 - NÓGRÁDI, György, SZÚCS, László: Ahol a hadseregnek és a pártnak van állama. <http://www.honvedelem.hu/cikk/14492> (Hozzáférés: 2014. október 12.)
 - PETERSON, A.: Dangerous Games across the Taiwan Strait. Washington: The Washington Quarterly, 27/2. szám, 2004.
 - PYE, Lucian: Social Science Theories in Search of Chinese Realities. In: China Quarterly 132 (1992).
 - SAHOO, Pravakar, NATARAJ, Geethanjali, DASH, Ranjun Kumar: Foreign Direct Investment in South Asia. New Delhi: Springer, 2014.
 - STRASSER, Max: Ukraine: Why Is China Sitting on the Fence? Forrás: <http://www.newsweek.com/ukraine-why-china-sitting-fence-232691>
(Hozzáférés: 2014. március 30.)
 - TAO, Xie: What's Wrong with China's North Korea Policy? Forrás: <http://carnegieendowment.org/2013/03/26/what-s-wrong-with-china-s-north-korea-policy/ftjw> (Hozzáférés: 2014. február 2.)
 - TELLIS, Ashley J.: Balancing Without Containment. Forrás: http://carnegieendowment.org/files/balancing_without_containment.pdf
(Hozzáférés: 2014. március 10.)
 - THAYER, Carlyle A.: "Vietnam's Defensive Diplomacy." Hong Kong: Wall Street Journal, Asia Edition, 2010.
 - The Siberian Times. 2014. január 25. Forrás: <http://siberiantimes.com/business/opinion/news/russias-capital-city-should-move-from-moscow-to-siberia-says-businessman-oleg-deripaska/>
(Hozzáférés: 2014. január 28.)
 - THUY, Trang Truong: Territorial Issues in Asia. Forrás: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/projekt_papiere/BCAS2013_Tran_Truong_Thuy.pdf
(Hozzáférés: 2014. január 29.)
 - TIEZZI, Shannon: China Reacts to the Crimea Referendum. Forrás: <http://thediplomat.com/2014/03/china-reacts-to-the-crimea-referendum/> (Hozzáférés: 2014. március 30.)
 - TIEZZI, Shannon: The New, Improved Shanghai Cooperation Organization. Forrás: <http://thediplomat.com/2014/09/the-new-improved-shanghai-cooperation-organization/> (Hozzáférés: 2014. november 6.)
 - UN World Population Prospects, the 2012 Revision. Forrás: <http://esa.un.org/wpp/Excel-Data/population.htm> (Hozzáférés: 2013. december 27.)
 - VERBITZ, Max: Russian-Chinese Military Cooperation: Can a Bear Trust a Dragon? <https://www.bu.edu/iscip/vol16/verbitz.html> (Hozzáférés: 2014. február 2.)
 - WANG, Chris: Taiwanese prefer independence over unification:

- survey. In: Taipei Times. 2013. október 31.
- WEITZ, Richard: Superpower Symbiosis: The Russia-China Axis. Forrás: <http://www.worldaffairsjournal.org/article/superpower-symbiosis-russia-china-axis> (Hozzáférés: 2013. november 19.)
 - Xinhua Agencies. Forrás: <http://www.globaltimes.cn/DesktopModules/DnnForge%20-%20NewsArticles/Print.aspx?tabid=99&tabmoduleid=94&articleId=822685&moduleId=405&PortalID=0> (Hozzáférés: 2014. január 6.)
 - ZEIHAN, Peter: Analysis: Russia's Far East Turning Chinese. Forrás: <http://abcnews.go.com/International/story?id=82969> (Hozzáférés: 2013. december 19.);
 - ZHA Daojiong: "China's Energy Security and Its International Relations" In: China and Eurasia Forum 3 (2005): 42.

Képek forrása:

- Kínai világtérkép:
Xiao Yan-wang Blog. East vs. West, South vs. North. (2010. november 10.) Forrás: <http://xiaoyanwangblog.blogspot.hu/2010/11/blog-9-east-vs-west-south-vs-north.html> (Hozzáférés: 2014. október 9.)
- SCO térkép:
Peace through victory blog. NATO and the SCO: Doomed to be Enemies? (2011. szeptember 6.) Forrás: <http://peacethroughvictory.wordpress.com/tag/sco/> (Hozzáférés: 2014. február 2.)
- Oroszország népsűrűsége:
Mozaik Education: Két kontinens országa: Az Oroszországi Föderáció. Forrás: https://www.mozaweb.hu/Lecke-FOL-Foldrajz_7-Ket_kontinens_orszaga_Az_orszorszag_i_foderacio-io-98564 (Hozzáférés: 2014. október 2.)
- Kínai-orosz határkérdések:
Chan, Gabriel: Why is China not supporting Russia over the Russia-Ukraine Crimea conflict? Forrás: <http://www.quora.com/Why-is-China-not-supporting-Russia-over-the-Russia-Ukraine-Crimea-conflict> (Hozzáférés: 2014. február 5.)
- Gyöngyfüzér-politika térképe:
StratRisks: Is Sri Lanka becoming a key player in China's String of Pearls? Forrás: <http://stratrisks.com/geostrat/13282> (Hozzáférés: 2014. február 2.)
- Korea-térkép:
World Atlas: Korean Peninsula. Forrás: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/koreanpn.htm> (Hozzáférés: 2014. február 1.)
- Szenkaku-szigetek vitája:
How uninhabited islands soured China-Japan ties (2014. november 10.) Forrás: <http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-11341139> (Hozzáférés: 2014. november 11.)
- 9 pontos vonal térképe:
Pham Hong-phuoc: Điều gì đằng sau việc Bắc Kinh gây hấn với các nước láng giềng? (2014. május 23.) Forrás: <http://www.phamhongphuoc.net/2014/05/23/dieu-gi-dang-sau-viec-bac-kinh-gay-han-voi-cac-nuoc-lang-gieng/> (Hozzáférés: 2014. október 2.)
- A tajvani-szoros kétes szigetei:
Ibiblio – Exploring Chinese History: Taiwan. Forrás: <http://www.ibiblio.org/chinesehistory/contents/03pol/c04s06.html> (Hozzáférés: 2014. október 1.)

AZ EDDIG MEGJELENT EuVI ELEMZÉSEK LISTÁJA :

<http://www.europavarietas.org>

(...)

*Golovics József***Sarkozy elnökségének összefoglalása a kampányban tett ígéretei tükrében***A francia elnök mérlege*

2012.03.28. - EuVI Elemzések IV./2

*Türke András István***Az új magyar alkotmány külpolitikai szemszögből***A magyar alkotmányozás rejtett csapdái és néhány nemzetközi példa*

2012.01.04. - EuVI Elemzések IV./1

*Türke András István***A Keleti Partnerség***A lengyel „nagyhatalmi politika” és az EU szomszédságpolitika kudarcának eredménye?*

2011.11.30. - EuVI Elemzések III./4

*Schlenker Ádám***Elitelméletek Kelet-Közép-Európában és Magyarországon***Az 1989-es rendszerváltás után*

2011.10.21 EuVI Elemzések III./3

*Türke András István***Szerbia az EU-integráció útján : tények a „kincstári optimizmus” mögött***Hogyan célszerű kezelnie a szerb kérdést a magyar uniós elnökségnek?*

2011.01.27. - EuVI Elemzések III./2

*Türke András István***Erős elnökséggel az erős Európáért (?)**

2011.01.06. - EuVI Elemzések III./1

*Türke András István (szerk.)***A szlovén elnökségtől a lengyel elnökségig***Szerzők : Bródy Anikó; Horbulák Zsolt; Kinga Torbicka; Dr. Türke András István Ph.D; Dr. Hosszú Hortenzia Ph.D; dr. Pusztai Dávid; Velich Katalin*

2010.09.22. - EuVI Elemzések II./8

*Türke András István***Lengyel külpolitika az elnökválasztás után***(Több mint stílusváltás?)*

2010.07.21. - EuVI Elemzések II./7

*Türke András István***Az új magyar külpolitika várható irányvonalai***Hungary is facing a value-oriented change*

2010.05.27. - EuVI Elemzések II./6

*Türke András István***Kína világpolitikai törekvései**

2010.05.10. - EuVI Elemzések II./5

Türke András István

A Dakar Rally biztonsági kockázatai Afrikában

2010.04.25. - EuVI Elemzések II./4

Marton Péter - Türke András István

Nemzetközi szélsőséges politikai tendenciák

(Iszlám fundamentalizmus, szélsőséges mozgalmak Európában, Ázsiában, Dél-Amerikában)

2010.04.14. - EuVI Elemzések II./3

Türke András István

La restructuration de l'industrie militaire en Hongrie (1988-2010)

(A magyar védelmi ipar átstrukturálódása az EU közös védelmi iparának kialakulása tükrében)

2010.02.18. - EuVI Elemzések II./2

Türke András István

A szlovák államnyelv-törvény legújabb módosításai

Avagy hogyan tovább Knut Vollebaek főképviselő úr

2010.01.18. - EuVI Elemzések II./1

Türke András István

Franciaország és az EU bevándorlási problémái

Az immigráció probléma vagy gazdasági szükségszerűség?

2009.06.25. - EuVI Elemzések I./4

Türke András István

Kudarcra ítélt-e a Nabucco-projekt?

Az EU energiapolitikai lehetőségeiről világpolitikai perspektívában

2009.04.29. - EuVI Elemzések I./3

Türke András István

Franciaország reintegrációja a NATO katonai struktúrájba

« Ment is, meg nem is, köszönt is meg nem is, vitt ajándékot meg nem is »

2009.04.03. - EuVI Elemzések I./2

Türke András István

« Eco(il)logique » : a környezetvédelem, mint a válság megoldásának csodafegyvere (?)

Milyen valódi lépéseket kéne megtenni az EU-nak a válság kezelésére ?

2009.03.06. - EuVI Elemzések I./1

EUROPA VARIETAS INTÉZET

<http://www.europavarietas.org>

EuVI ELEMZÉSEK | ISSN : 2061-9812 | **Kiadó** : Europa Varietas Alapítvány – 1135 Budapest, Szent László út 15. 5. em. 8. | **Felelős szerkesztő** : Türke András István Ph.D | © 2009–2015

Megrendelés : [info\(kukac\)europavarietas\(pont\)org](mailto:info(kukac)europavarietas(pont)org)

© Minden jog fenntartva. Tilos a jelen kiadvány egészének vagy egyes részeinek, valamint formai elemeinek és illusztrációinak felhasználása, a kiadó előzetes engedélye nélkül.